

Creating Works Sand Art Color Painting

Sompong Leerasiri

Faculty of Fine Arts, Srinakharinwirot University

Email : sompong@swu.ac.th

Abstract

The objective of this research is 1. To study knowledge of Sand Art Color Painting 2. Creative work of Sand Art Color Painting To bring knowledge and understanding to development of creative art of Sand Art Color Painting By using the knowledge management process to create sand art color painting. The results of the research 1. Discover the steps in creative Sand Art Color Painting 2. Get creative Sand Art Color Painting work

Therefore, the researcher recognizes the importance of studying and exploring the art of colored-sand drawing, as well as its creative processes. The objectives of this research are to develop knowledge related to the creation of artworks and the processes involved in producing colored-sand art. This study employs a qualitative research methodology with the aim of investigating the body of knowledge underlying the creation of two-dimensional animation, theories in painting, and the creative development of colored-sand animated paintings.

Keywords : Creative Work , Painting , Sand Art Color

การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี

สมพงษ์ ลีระศิริ

คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

อีเมล : sompongle@g.swu.ac.th

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. สร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี 2. สร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี ในงานวิจัยนี้ เพื่อนำความรู้ความเข้าใจไปสู่ การพัฒนาการสร้างสรรค์ศิลปะการวาดทรายด้วยทรายสี ผลที่ได้จากวิจัย 1. ค้นพบขั้นตอนในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดทรายด้วยทรายสี 2. ได้ผลงานสร้างสรรค์ศิลปะด้วยการวาดทรายด้วยทรายสี

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาค้นคว้า ผลงาน ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี รวมทั้งงานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และกระบวนการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี วิธีการวิจัยการวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อค้นคว้าองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ภาพเคลื่อนไหวสองมิติ ทฤษฎีในจิตรกรรม และเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานภาพเคลื่อนไหวสองมิติ จิตรกรรมทราย ด้วยสี

คำสำคัญ : การสร้างสรรค์ผลงาน, ศิลปะการวาดภาพ, ทรายสี

1. บทนำ (Introduction)

โครงการการวิจัย ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี ถือเป็นหนึ่งในรูปแบบการสร้างสรรค์ผลงานด้านทัศนศิลป์ เนื่องจาก ผลงานมีลักษณะเป็น 2 มิติ และต้องมองเห็นผ่านสายตา สอดคล้องกับความหมายของทัศนศิลป์ ที่หมายถึง ศิลปะที่แสดงความงามผ่านความรู้สึก สัมผัสทางตาเป็นสำคัญ หรือ บางครั้งเรียกว่า “ศิลปะที่มองเห็น”

การวาดทราย (Sand Art) คือ รูปแบบหนึ่งทางศิลปะที่น่าเสนอแนวคิด จุดมุ่งหมาย และสุนทรียศาสตร์ทางศิลปะ โดยแสดงเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านสื่อทางศิลปะด้วย ทราย ซึ่งถือเป็น “สื่อศิลปะ (Art Media)” ในทัศนศิลป์ชนิดหนึ่ง ศิลปินในปัจจุบันค้นหา ทดลองสื่อ และเทคนิคใหม่ ๆ อยู่ตลอดเวลา ดังนั้นศิลปินที่เลือกสื่อใหม่ (Nontraditional Media) ต้องแสวงหาความรู้ต่าง ๆ อีกทั้งยังต้องพัฒนาทักษะฝีมือพิเศษสำหรับควบคุมสื่อใหม่ควบคู่กันไป

ความเป็นมาของศิลปะวาดทราย (Sand Art) หมายถึง ศิลปะที่ใช้ “ทราย” มาเป็นสื่อหลักที่เกิดจากการค้นพบการใช้ประโยชน์จากทราย ผสมกับการรวมองค์ประกอบอื่น ๆ ทางทัศนธาตุ เพื่อสร้างโครงสร้าง หรือ รูปแบบขึ้นตามวัตถุประสงค์ หรือ จุดมุ่งหมายของผู้สร้างสรรค์ การใช้ทรายเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ ถือเป็นอีกรูปแบบหนึ่งของศิลปิน ศิลปะที่เกิดจากทรายนั้นมีหลากหลายเป็นที่รู้จักทั่วโลกอย่างกว้างขวาง และมีหลากหลายรูปแบบในทางศิลปะต่าง ๆ อาทิ 1. การปั้นทราย 2. ภาพวาดทรายในขวดแก้ว 3. ภาพวาดทรายแบบแขวน 4. ภาพเคลื่อนไหวทราย เป็นต้น ผลงานที่ดีหรือศิลปะวาดทรายและภาพเคลื่อนไหวทรายที่ดีนั้น ต้องอาศัยความเป็นเอกภาพ รวมถึงความกลมกลืนที่เป็นหนึ่งเดียวกันในแต่ละเฟรม แต่ละภาพ แต่ละนาทีที่เชื่อมต่อเรียงร้อยประสานกันกับคำบรรยาย หรือดนตรีที่ลงตัวเป็นอย่างมาก ซึ่งนั่นคือความพิเศษ เป็นคุณลักษณะเฉพาะที่ส่งเสริมความซาบซึ้งทางศิลปะบรรยากาศทางอารมณ์ และเนื้อหาที่ศิลปินถ่ายทอดเพื่อสื่อสารต่อผู้ชม ศิลปินแต่ละคนมีสไตล์ที่เป็นเอกลักษณ์ของตัวเอง

ในด้านคุณค่าและประโยชน์ที่ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี จะมีต่อสังคม และประเทศในวงกว้างนั้นมีอยู่หลายด้าน อาทิ

1. ด้านการศึกษา องค์ความรู้ทางศิลปะวาดทรายสีสามารถพัฒนาไปประยุกต์ใช้ในการสอนในระดับมหาวิทยาลัย เปิดช่องให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานขยายผลทำให้เกิดปฏิกิริยาการเรียนรู้ใหม่ ๆ ในรายวิชาที่เน้นการใช้สื่อทางศิลปะที่เปิดให้มีการสร้างสรรค์ด้วยสื่อหลากหลายวัสดุได้

2. ด้านมนุษย์และสังคม คุณค่าของงานทัศนศิลป์ การรับรู้คุณค่าของสิ่งเหล่านี้ รับรู้ได้ด้วยอารมณ์ความรู้สึกของแต่ละบุคคล ความงาม และเรื่องราวจะเกิดมีคุณค่าก็เพราะ การรับรู้ทางการมองเห็น

เกิดความรู้สึกประทับใจ มีความอึดใจในคุณค่านั้น ๆ สำหรับงานทัศนศิลป์ โดยงานวิจัยนี้สามารถแบ่งการรับรู้คุณค่าได้ 2 คุณค่าคือ คุณค่าทางความงาม (Aesthetic Value) และคุณค่าทางเรื่องราว (Content Value)

- 3.ด้านเศรษฐกิจ ศิลปินรุ่นใหม่กลายเป็น Soft Power ที่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐให้เป็น “Soft power” ที่ส่งเสริมเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) เพื่อช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าทางสังคม “ศิลปะ” จึงเป็นอีกหนึ่ง Soft Power ของไทยที่ช่วยขับเคลื่อนเศรษฐกิจและการท่องเที่ยวให้เติบโตได้แบบก้าวกระโดด รวมทั้งยังช่วยผลักดันวงการศิลปะไทยสู่ยุคเฟื่องฟู รวมถึงยังเพิ่มมูลค่าทางการตลาดผ่านการสร้างแบรนด์ดัง โดยมีศิลปินเป็นทั้งผู้สร้างสรรค์ และอินฟลูเอนเซอร์ในเวลาเดียวกัน

ดังนั้น ศิลปะวาดทราย หรือ SAND ART ในปัจจุบันมีศิลปินจำนวนน้อยที่มีผลงานเผยแพร่ เนื่องจากศิลปะวาดทรายนั้น ยังไม่มีทั้งรายวิชาที่เปิดสอนในหลักสูตรศิลปะ บุคลากรผู้สอนโดยตรง รวมถึงตำราเอกสาร แม้ว่าปัจจุบันข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ ศิลปะวาดทรายหรือ SAND ART จะเป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายแล้วแต่ยังไม่มีผู้ใดได้รวบรวม องค์ความรู้ ในลักษณะการจัดการความรู้ ซึ่งจัดกระจายอยู่ในตัวบุคคล หรือ เอกสารให้เป็นระบบ เพื่อให้ทุกคนสามารถเข้าถึงความรู้ และสามารถเรียนรู้ รวมทั้งปฏิบัติงานได้ ซึ่งถ้ามีการจัดทำให้จะสามารถสร้างคุณประโยชน์ต่อการศึกษา การทำงานศิลปะ การสร้างอาชีพ และการพัฒนาคนได้เพิ่มขึ้นอีกเป็นอย่างมาก

ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญที่จะทำการศึกษาค้นคว้า องค์ความรู้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดทรายสี รวมทั้งการสร้างความรู้ความเข้าใจในการ สร้างสรรค์ผลงานของ ศิลปิน เพื่อนำความรู้ความเข้าใจ ไปสู่ การพัฒนาการสร้างสรรค์ศิลปะการวาดทรายต่อไปในอนาคตต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

เพื่อสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน และสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี

3. ขอบเขตของการวิจัย (Research Scope)

การวิจัยนี้มุ่งที่จะสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี และ เพื่อสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี

4. วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) มีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างองค์ความรู้ ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี และเพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี ใช้กรณีศึกษา ประชากร และกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเชิงวิเคราะห์องค์ความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดทราย ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ศึกษาศิลปินทางด้านศิลปะวาดภาพด้วยทราย โดยมีคุณสมบัติ คือ เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ทางด้านศิลปะวาดภาพด้วยทราย อย่างน้อย 3 ปี และ เป็นผู้ที่มีผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับด้านศิลปะวาดภาพด้วยทราย ที่เป็นที่ยอมรับมีความน่าเชื่อถือ โดยการศึกษาจากเอกสารและตัวผลงาน การศึกษาเชิงวิเคราะห์องค์ความรู้ การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่เกี่ยวข้องกับทราย ใช้กรณีที่มีลักษณะโดดเด่นมีทรายเป็นสื่อหลัก ในการสร้างสรรค์ สามารถเป็นต้นแบบตัวอย่างที่สะท้อนภาพรวมของกระบวนการขั้นตอนในการผลิตผลงาน สร้างสรรค์ ศึกษาและทำความเข้าใจทฤษฎี หลักการทางทัศนศิลป์ กระบวนการในการสร้างสรรค์ผลงาน ที่สะท้อนถึงเนื้อหา แนวคิด รูปแบบ ความหมาย เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนเทคนิควิธีการ โดยใช้การศึกษาข้อมูลทุติยภูมิที่ค้นคว้าจากเอกสาร วารสาร และหนังสือ เพื่อนำมาสร้างสรรค์ ผลงาน ศิลปะสร้างสรรค์จากทราย จำนวน 1 ชิ้น โดยใช้องค์ความรู้ ด้านเนื้อหา กระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบ ผลงานศิลปะวาดภาพด้วยทรายสี

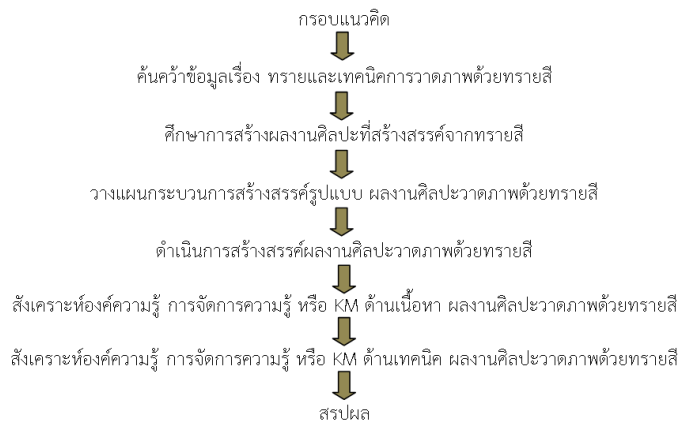

Figure 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

Source : Leerasiri (2024)

5. ประโยชน์ของการวิจัย (Research Benefits)

5.1 เป็นแนวทางในการสร้างองค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงาน ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี แก่นักศึกษา คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และที่อื่น ๆ ที่สนใจได้

5.2 เพื่อการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทราย

6. ผลการวิจัย (Research Results)

การสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ ผลงานชุด “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, วีรบุรุษ 2 แผ่นดิน” ความยาว 8 นาที พบว่า องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดทรายสี มีดังนี้

1) องค์ความรู้ในการสร้างสรรค์ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี พบว่า ด้านประวัติความเป็นมา ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี พบว่า ภาพวาดทรายสี เป็นศิลปะของการวาดทรายชนิดหนึ่งที่มีสี และผงเม็ดสีจากแร่ธาตุหรือคริสตัล หรือเม็ดสีจากแหล่งธรรมชาติหรือสารสังเคราะห์อื่น ๆ ลงบนพื้นผิวเพื่อวาดภาพด้วยทรายแบบคงที่ หรือไม่ยึดติด ภาพวาดทรายสีนั้นมีประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่มีมายาวนานในกลุ่มสังคมต่าง ๆ ทั่วโลก และมักเป็นภาพวาดชั่วคราวในพิธีกรรมที่เตรียมไว้สำหรับพิธีกรรมทางศาสนาหรือการรักษา ศิลปะรูปแบบนี้เรียกอีกอย่างว่า การวาดภาพแบบแห้ง โดยค้นพบหลักฐานโดยชนพื้นเมืองอเมริกันในสหรัฐอเมริกาตะวันตกเฉียงใต้ และพระ ในทิเบตและพุทธนิกายอื่น ๆ รวมถึงชาวพื้นเมืองออสเตรเลีย และชาวละตินอเมริกาในวันศักดิ์สิทธิ์ของคริสเตียนบางวันด้วย (sanddreamer, 2015)

ภาพวาดทรายชนพื้นเมืองอเมริกัน ผู้วิจัยค้นพบว่า ภาพวาดทรายของชนพื้นเมืองอเมริกันทางตะวันตกเฉียงใต้ (ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือชาวนาวาโฮ รู้จักกันในชื่อ Diné) คือ วาดภาพอย่างง่าย ๆ บนพื้นของโฮแกน ซึ่งเป็นสถานที่ประกอบพิธี หรือบนหนังกวาง หรือผ้าใบกันน้ำผ้า โดยปล่อยให้ทรายสีไหลผ่านนิ้วที่ควบคุมด้วยความชำนาญ มีรูปแบบที่ชาวนาวาโฮรู้จัก และมองว่าภาพวาดไม่ได้เป็นวัตถุที่อยู่นิ่ง แต่เป็นสิ่งมีชีวิตทางจิตวิญญาณ ที่ต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความเคารพอย่างสูง สีมักจะทำได้ด้วยทรายสีธรรมชาติ ยิปซัม บด (สีขาว) สี เหลืองสด สี หินทรายสีแดงถ่านและส่วนผสมของถ่าน

และยิปซัม (สีน้ำเงิน) สีน้ำตาลสามารถทำได้โดยการผสมสีแดง และสีดำ สีแดง และสีขาวทำให้เป็นสีชมพู สารแต่งสีอื่น ๆ ได้แก่ แป้งข้าวโพดเกสร ดอกไม้ หรือผงราก และเปลือกไม้ ภาพวาดนั้นมิใช่เพื่อการรักษา ถือว่าเป็นพิษเนื่องจากได้ดูดซับความเจ็บป่วยไว้แล้ว ด้วยเหตุนี้ภาพวาดจึงถูกทำลายตามพิธีกรรม ภาพวาดทรายเริ่มจนเสร็จสิ้น ถูกใช้ และทำลายภายใน 12 ชั่วโมง พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับภาพวาดทรายมักจะทำตามลำดับ เรียกว่า "บทสวด" ซึ่งกินเวลาจำนวนวันขึ้นอยู่กับพิธี มีการทำสัทรายใหม่อย่างน้อยหนึ่งครั้งในแต่ละวัน (Athia, 1988)

ภาพวาดทรายพื้นเมืองของออสเตรเลีย ผู้วิจัยค้นพบว่า หมายถึง ศิลปะพื้นเมืองของออสเตรเลีย มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 30,000 ปี และมีประเพณี และรูปแบบพื้นเมืองที่หลากหลาย ที่รู้จักกันในชื่อ ศิลปะของชาวอะบอริจิน ครอบคลุมสื่อหลากหลายประเภท รวมทั้งภาพวาดทราย การวาดภาพบนใบไม้ การแกะสลักไม้ การแกะสลักหิน ประติมากรรม และเสื้อผ้าที่ใช้ในพิธีการ ตลอดจนการตกแต่งทางศิลปะที่พบในอาวุธและเครื่องมือต่าง ๆ ศิลปะเป็นหนึ่งในพิธีกรรมสำคัญของวัฒนธรรมอะบอริจินเคยเป็นและยังคงเป็น ใช้เพื่อทำเครื่องหมายอาณาเขต บันทึกประวัติศาสตร์ และเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับ "ความฝัน" (Sculthorpe, 2015)

ภาพวาดทรายทิเบต ผู้วิจัยพบว่า หมายถึง ศิลปะที่เรียกว่า Mandala ซึ่งเป็นภาพวาดทรายของชาวทิเบตที่มักประกอบด้วยมันดาลา ในทิเบต เรียกว่า dul-tson-kyil-khor (มันดาลาแห่งผิงสี) เป็นการโรยทรายไว้บนโต๊ะแบนขนาดใหญ่อย่างระมัดระวัง ขั้นตอนการสร้างใช้เวลาหลายวัน และมันดาลาจะถูกทำลายหลังจากสร้างเสร็จไม่นาน ทำขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการสอน และเป็นอุปมาอุปไมยถึง "ความไม่เที่ยง" (บาลี: อนิจจ) ของปรากฏการณ์ที่บังเกิดขึ้นและประกอบทั้งหมด (สันสกฤต: ประติตยสมุทปาตะ) ซึ่งเกิดจากการเททรายจากกรวยโลหะแบบดั้งเดิมที่เรียกว่า ชักปู้ พระภิกษุแต่ละคนถือ ชักปู้ไว้ในมือข้างหนึ่ง ขณะถือแท่งโลหะบนพื้นผิวหยัก การสั่นสะเทือนทำให้ทรายไหลเหมือนของเหลว ลงบนรูปแบบที่สร้างขึ้นจากแบบดั้งเดิมที่กำหนด ซึ่งรวมถึงรูปทรงเรขาคณิตและสัญลักษณ์ทางจิตวิญญาณโบราณมากมาย จุดประสงค์หลักคือการทำให้โลกและผู้อยู่อาศัยในนั้นกลับคืนสู่สภาพเดิม เมื่อการทำสมาธิเสร็จสิ้น ภาพวาดทรายจะถูกทำลายโดยใช้ขมิ้น ตามพิธี จากนั้นจึงรวบรวมทรายและนำไปใส่ในแหล่งน้ำเพื่อถวาย (Gold Peter, 1994)

2) การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดทรายสี พบว่า ศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี มีลักษณะเป็นงานทัศนศิลป์ประเภท 2 มิติ คล้ายงานวาดเส้นและจิตรกรรม ซึ่งต้องอาศัยทฤษฎีที่เรียกว่า หลักการทัศนศิลป์ ที่เกี่ยวข้องกับรูปทรงในบริเวณว่าง (form in space) สิ่งสำคัญ คือ การรับรู้ ซึ่งเกิดจากการมองเห็น การมองเห็นประกอบด้วย การมอง (looking) และการเห็น (seeing) การมองเป็นเพียงการเพ่งดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยไม่มีจุดหมายใด ๆ การรับรู้อาจจะยังไม่เกิดเป็นเพียง พบเห็นสิ่งนั้นเท่านั้น ส่วนการเห็นเป็นกระบวนการรับรู้ ด้วยประสาทสัมผัสทางตา สามารถบอกส่วนละ เอียดของสิ่งที่เห็นได้ ผลงานทัศนศิลป์นั้น ประกอบด้วย ส่วนสำคัญ 2 ส่วน ได้แก่ 1. รูปแบบ รูปแบบเป็นการผสมผสานของทัศนธาตุ (Visual Elements) ในทางทัศนศิลป์ หมายถึง ส่วนประกอบของศิลปะที่มองเห็นได้ ประกอบไปด้วย จุด เส้น รูปร่าง รูปทรง น้ำหนักอ่อน-แก่ สี บริเวณว่าง และพื้นผิว 2. เนื้อหา (Content) หมายถึง สารที่แสดงออกในผลงานทัศนศิลป์ เป็นเรื่องราวในลักษณะพรรณนา ถึงสภาพแวดล้อม ธรรมชาติ สังคม สงคราม กิจกรรม ของมนุษย์ในแง่มุมต่าง ๆ ประการหนึ่ง และอีกประการ หนึ่งคือ ความรู้สึกอันเกิดจากรูปแบบที่เป็นนามธรรม เนื้อหาต่าง ๆ ดังกล่าว อาจแบ่งออกได้ 4 เนื้อหา ดังนี้ มนุษย์กับมนุษย์ด้วยกัน มนุษย์กับธรรมชาติของมนุษย์ มนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และมนุษย์กับมนุษย์ สิ่งที่ไม่มีความดี (Somdee, 1992)

การวาดภาพด้วยทรายในปัจจุบัน ผู้วิจัยค้นพบว่า ศิลปินส่วนใหญ่ใช้ทรายสีที่มาจากแร่ธาตุที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติ ร่วมกับการเติมผงถ่าน เพื่อจำนวนเฉดสี และในบางกรณีก็ใช้วัสดุที่แปลกประหลาด เช่น ตะไบเหล็กหรือฝุ่นของช่างก่อสร้างที่ถูกทิ้งจากสถานที่ทางศาสนา ศิลปินคนอื่น ๆ ใช้ทราย คอวทซ์ สีสอุตสาหกรรม ซึ่งมีความสามารถในการต้านทานสภาพอากาศ และการรุ่นใหม่ที่มีความแข็งแรง รวมทั้งการปกป้องชิ้นงานด้วยสเปรย์เคลือบเงา โดยที่ชิ้นงานที่สร้างจาก ทราย และกาวไม่จำเป็นต้องใช้กรอบกระจกป้องกัน เนื่องจากภาพวาดได้พิสูจน์แล้วว่าทนทานต่อผลกระทบของแสงแดดโดยตรง โดยไม่ต้องพึ่งพาพานิชเหลือง (Pike, 1989)

เนื้อหาในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดทรายสี พบว่า ทฤษฎีโครงสร้างการเล่าเรื่อง (Storytelling) กล่าวว่า การเล่าเรื่องถือกำเนิดมาพร้อมกับสังคม และความเป็นมนุษย์ กล่าวคือ เรื่องเล่าเป็นเสมือนกับต้นแบบหรือสิ่งที่มนุษย์ถือกำเนิดมาด้วย สังเกตได้จากการที่มนุษย์ไม่ว่าจะยุคไหนสมัยไหนต่างก็บริโภคเรื่องเล่ากันมาแล้วทั้งนั้น เรื่องเล่าปรากฏออกมาในหลากหลายรูปแบบ ไม่ว่าจะเป็นในลักษณะของภาพเขียนบนผนัง งานศิลปะประเภทต่าง ๆ มุขปาฐะและนิทานปรัมปรา เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี ภาพยนตร์ และไม่ว่าจะผ่านไปกี่ชั่วอายุคน สิ่งหนึ่งที่ปรากฏในผืนนั้นก็ยังมีลักษณะของเรื่องราวที่สามารถนำมาเล่าเป็นเรื่องราวได้เช่นเดียวกัน พิมพร สุนทรวิริยกุล ได้สรุปว่า การเล่าเรื่องเป็นส่วนหนึ่งของประสบการณ์ทางสังคม และยังช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ในการดำรงชีวิตให้กับตนเอง เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างมีปฏิสัมพันธ์ต่อสรรพสิ่งในโลก (Suntorwiriyakul, 2008) และ Walter R. Fisher (1989) ได้ให้คำนิยามว่า การเล่าเรื่องคือกระบวนการสื่อสารระหว่างมนุษย์ อันประกอบไปด้วยศิลปะการพูด การตีความหมาย การประเมินคุณค่า ซึ่งจุดมุ่งหมายของการเล่าเรื่องก็คือการชวนเชิญให้เกิดความสนใจ มีปฏิกิริยาโต้ตอบ ดังนั้น การเล่าเรื่องจึงมีลักษณะที่เป็นปฏิสัมพันธ์ มีโครงสร้าง มีรูปแบบ และมีขั้นตอนในการดำเนินการ รวมถึงศิลปะในการแสดงออกอื่น ๆ ของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นการโน้มน้าวใจหรือการแสดงรวมอยู่ด้วย (Fisher, 1989)

7. การสรุปผลและการอภิปรายผล (Conclusion and Discussion)

7.1 การสรุปผล

ผู้วิจัยพบว่า การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี ด้านการใช้สื่อ พบว่าเป็นกระบวนการทำงานที่ใช้ “สื่อประสม” ซึ่งในปัจจุบันมีศิลปินบางท่านใช้คำนี้บอกประเภทของเทคนิคในผลงานด้วย ส่วนคำที่นิยมใช้เป็นทางการเพื่อระบุลักษณะของประเภทศิลปะที่เป็นสื่อประสม หรือสาขาวิชาที่ใช้ในสถาบันศิลปะแทน MIXED MEDIA นั้นคือคำว่า "MULTI MEDIA" หรือ "INTERMEDIA" ในปัจจุบันมีการสร้างสรรค์ศิลปะที่เป็นการข้ามศาสตร์ เช่น การนำผลงานทัศนศิลป์ผสมผสานกับดนตรี วรรณกรรม หรือการใช้ภาษาในลักษณะต่าง ๆ ด้วย ซึ่งในวงการศิลปะร่วมสมัยสากลจะใช้คำว่า MULTI MEDIA (สื่อประสม) แทนคำว่า MIXED MEDIA (สื่อผสม) ในกรณีนี้ขอบเขตของงานศิลปะที่นำมาผสมหรือ ประกอบด้วยกันนั้น รวมศิลปะประเภท MEDIA ART เช่น ดิจิทัล อาร์ต, วิดีโอ อาร์ต ภาพถ่าย และสื่อใหม่ (NEW MEDIA) ซึ่งเป็นไฮเทคในลักษณะต่างๆ (Rodboon, 2023)

ด้านเทคนิคการวาดทราย พบว่า การใช้ทรายเพื่อสร้างในลักษณะภาพวาด หรือ แอนิเมชัน และในแบบศิลปะการแสดง ศิลปินใช้ทรายตามธรรมชาติ หรือ ทรายที่มีสีสันท่างๆกระบวนการเริ่มจากการใช้ทราย โรย วาง ปาดลงบนพื้นผิวที่แสงสามารถส่องผ่านได้ จากนั้นจึงสร้างสรรค์ภาพด้วยการวาดเส้นและภาพต่าง ๆ บนทรายด้วยมือ รูปแบบศิลปะเช่นนี้ แสดงให้เห็นถึงลักษณะการเคลื่อนไหวของร่างกายศิลปิน ที่ควบคุมเม็ดทรายให้แปรเปลี่ยนรูปร่างอย่างมีอิสระ หรือ ปรับตามคุณสมบัติ

ตามธรรมชาติของทราย ซึ่งต้องอาศัยการฝึกฝน เรียนรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างสูง เพราะต้องอาศัยการใช้เพียงมือ นิ้วหรืออุปกรณ์เพียงเล็กน้อยอย่างเช่น พู่กัน หรือ ไม้ขนาดเล็ก ในการสร้างรูปร่างจากทราย บนโต๊ะ กล่อง หรือตู้ไฟ เพื่อให้ทรายปรากฏกลายเป็นรูปร่าง รูปทรง 2 มิติบนโต๊ะ กล่อง หรือตู้ไฟที่เปรียบเหมือนกระดานหรือผืนผ้าใบ ด้านกระบวนการเล่าเรื่องในการวาดทรายพบว่า ความต่อเนื่องของเฟรม หรือ ความลื่นไหลของรูปภาพนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญอย่างมากในการเล่า หรือ ถ่ายทอดเรื่องราว ดังนั้นในแต่ละเฟรม แต่ละช่วงเวลาของการเล่าเรื่อง รวมทั้งการกำหนด การคิดสรรรูปแบบ เพื่อไม่ให้เกิดการสะดุด หรือรู้สึกติดขัด ศิลปินวาดทรายจะต้องมีความเชี่ยวชาญที่ลึกซึ้งมาก รวมทั้งมีความระมัดระวังอย่างยิ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ และต้องรักษาสมดุลขององค์ประกอบทุก ๆ อย่าง รวมถึงมีสมาธิในขณะที่เล่น

ด้านเทคนิคการวาดทรายพบว่า ผลงานที่ดี หรือ ศิลปะวาดทราย และภาพเคลื่อนไหวทรายที่ดีนั้น ต้องอาศัยความเป็นเอกภาพ รวมถึงความกลมกลืนที่เป็นหนึ่งเดียวกันในแต่ละเฟรม แต่ละภาพ แต่ละนาทีที่เชื่อมต่อเรียงร้อยประสานกันกับคำบรรยาย หรือ ดนตรีที่ลงตัวเป็นอย่างมาก ซึ่งนั่นคือความพิเศษ เป็นคุณลักษณะเฉพาะที่ส่งเสริมความซาบซึ้งทางศิลปะ บรรยายภาพทางอารมณ์ และเนื้อหาที่ศิลปินถ่ายทอดเพื่อสื่อสารต่อผู้ชม ศิลปินทุกคนมีบุคลิกภาพเป็นของตัวเองที่สะท้อนให้ผู้ชมได้เห็นผ่านภาพตัวแทนโดยใช้ศิลปะในรูปแบบของศิลปะวาดทราย และภาพเคลื่อนไหวทราย

ด้านสื่อในการวาดทราย พบว่า ศิลปินวาดทรายมักจะใช้ เครื่องฉายเหนือศีรษะหรือไลท์บ็อกซ์ช่วย (คล้ายกับที่ช่างภาพใช้ในการถ่ายภาพยนตร์โปร่งแสง) ในการสร้างภาพยนตร์แอนิเมชัน ทรายจะถูกย้ายบนแผ่นกระจกที่มีแสงด้านล่างหรือแสงด้านหน้า เป็นทางเลือกในการแสดงออกทางศิลปะรูปแบบหนึ่งที่สามารถสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบหนังสือ หรืองานภาพเคลื่อนไหวแบบจับภาพทีละเฟรม หรือศิลปะแสดงสดพร้อมกับการฉายภาพ ด้านสุนทรียศาสตร์ในการวาดทราย พบว่า ภาพแต่ละภาพ เฟรมแต่ละเฟรม ถูกวาดออกมาเป็นภาพทิ้งไว้เพียงชั่วคราวไม่กี่วินาที ภาพเหล่านั้นจะถูกเปลี่ยนหรือลบ เพื่อให้เกิดมีพื้นที่ว่างใหม่ สำหรับการวาดภาพหรือเฟรมถัดไป และผลงานทั้งหมดนั้นจึงไม่สามารถเก็บเป็นรูปธรรมได้เหมือนอย่างศิลปะรูปแบบอื่น ๆ อีกทั้งหากสร้างขึ้นใหม่ก็ไม่สามารถสร้างใหม่ในแบบเดิมได้เหมือนเดิม ในทางศิลปะลักษณะแห่งความไม่จีรังยั่งยืน การเกิด ตั้งอยู่ ดับไป ผู้สร้างและผู้ชมต่างต้องใช้สมาธิ ความสนใจ พินิจ พิจารณาภาพแต่ละภาพในขณะที่ภาพเหล่านั้นปรากฏไปพร้อม ๆ กับการมองและคิดถึงเรื่องราวต่าง ๆ ที่ถูกเล่าผ่านความเจียบ ถือเป็นเสน่ห์และคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ขั้นสูงที่เป็นเสน่ห์ที่ซ่อนเร้นในงานศิลปะรูปแบบนี้โดยเฉพาะ (Kenyon, 2016)

ด้านรูปแบบของภาพ พบว่า เป็นงานด้านทัศนศิลป์แบบจิตรกรรมประเภทศิลปะภาพประกอบ เพราะมีข้อดีที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ในการสร้างสรรค์ เนื่องจาก ผู้สร้างสรรค์สามารถตีความเพื่อสร้างภาพเล่าเรื่องที่ส่งเสริมให้เกิดความเข้าใจ เกิดจินตนาการ เกิดความรู้สึก เกิดความเพลิดเพลิน ในการซึมซับเนื้อหา รวมทั้งยังส่งเสริมการรับรู้ทางด้านสุนทรีย ผ่านทัศนธาตุทางทัศนศิลป์ อาทิ เส้น รูปร่าง รูปทรง สี พื้นผิว แสงเงา ที่ผสมผสานกันจนเกิดเป็นความงาม ที่มีคุณค่าทางศิลปะ และคุณค่าทางเนื้อหาแก่ผู้ชม

ด้านเนื้อหา พบว่า สิ่งสำคัญที่สุดนั้นเริ่มต้นด้วยความคิด แนวคิดหรือธีม ที่ต้องการถ่ายทอดหรือนำเสนอในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายครั้งนี้ ได้นำเรื่องราวของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มาถ่ายทอดเป็นงานศิลปะวาดทรายสี ซึ่งมีความยาวทั้งหมด และเป็นองค์เนื้อหาแบ่งเป็นทั้งหมด 6 องค์ โดยเนื้อหาแต่ละองค์มีรายละเอียดดังนี้

องค์ที่ 1 เนื้อหาสื่อถึง “ที่มาของที่มาของบิดา มารดา ชาวจีน”

องค์ที่ 2 เนื้อหาสื่อถึง “เรื่องราวจุดเริ่มต้นที่มาจาก ปัญหา ความแล้งแล้น ยากไร้ จนนำไปสู่การอพยพในเวลาต่อมา”

องค์ที่ 3 เนื้อหาสื่อถึง “การตั้งถิ่นฐานและการประสูติ”

องค์ที่ 4 เนื้อหาสื่อถึง “การรับราชการและการเสียกรุงครั้งที่ 2”

องค์ที่ 5 เนื้อหาสื่อถึง “สายพระเนตร ที่พระองค์ทรงมองเห็นความทุกข์ร้อนของประชาชนในทุกพื้นที่ และทรงมีวิสัยทัศน์ที่ยาวไกล สร้างกลุ่ม รวบรวมผู้คนเพื่อกอบกู้เอกราชให้คนไทย”

องค์ที่ 6 เนื้อหาสื่อถึง “การขึ้นครองราชย์เป็นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช”

7.2 อภิปรายผล

ผลการสร้างสรรค์ผลงานสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี 1 ชิ้นงาน เวลา 8 นาที ผลงานชุด “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, วีรบุรุษแผ่นดิน ” เพื่อศึกษาเนื้อหา แนวคิด รูปแบบความหมาย เครื่องมือ วัสดุอุปกรณ์ และขั้นตอนเทคนิควิธีการ พบว่าผลที่ได้จากกระบวนการวิจัยมาสร้างสรรค์ผลงาน และใช้องค์ความรู้ด้านการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสีเกิดผลสำเร็จอย่างเด่นชัด โดยผู้วิจัยได้พบว่า มีกระบวนการสร้างสรรค์ดังต่อไปนี้

1. **ขั้นการเตรียมทำแบบร่าง** เมื่อนำข้อมูลข้างต้นมาวิเคราะห์ ด้านเนื้อหา และแนวคิดที่เหมาะสมในการสร้างสรรค์ผลงานต้องเชื่อมโยงกับประสบการณ์ของผู้ชม พบว่า เพื่อให้เนื้อหาที่ผู้วิจัยกำหนดเป็นจุดประสงค์สามารถบรรลุตามที่กำหนดได้ ผู้วิจัยได้วางแผนในการเผยแพร่ผลงานไว้ในช่วงเวลา วันที่ 28 ธันวาคม 2566 ซึ่งตรงกับ “วันสมเด็จพระเจ้าตากสิน” ซึ่งในวันดังกล่าวของทุกปี ถือเป็นวันสำคัญของชาวฝั่งธนบุรีรวมถึงผู้วิจัยที่มีภูมิลำเนา ถิ่นฐานอยู่บริเวณใกล้อนุสาวรีย์พระเจ้าตากสินที่วงเวียนใหญ่ จะมีการจัดงาน “วันสมเด็จพระเจ้าตากสิน” ซึ่งเป็นวันที่พระองค์ทรงปราบดาภิเษก และเป็นศูนย์รวมความเชื่อ และ จิตใจ รวมทั้งประเพณี วิถีชีวิตของคนจีน และ ไทยฝั่งธนบุรีมาโดยตลอด ด้านการสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยได้เลือกคุณลักษณะที่ดีของภาพประกอบ ซึ่งในโลกปัจจุบันทุกช่วงเวลาที่มีมนุษย์ส่วนใหญ่ติดต่อกันอย่างไร้พรมแดนสื่อที่เรียกว่า “ภาพ” มีบทบาท มีอิทธิพลสำคัญ และแทรกอยู่ในวิถีการดำรงชีวิตแทบจะตลอดเวลา การวาด “ภาพ” เพื่อใช้ประกอบในสื่อ รวมถึงบทบาทของการเป็นภาพประกอบที่ทุกคนรับรู้ได้ในวงกว้างตามความเจริญของสื่อเทคโนโลยี อาทิ ภาพประกอบบนจอโทรศัพท์มือถือ สื่อโฆษณากลางแจ้ง ป้ายคัทเอ้าท์ เป็นต้น ในปัจจุบันรูปแบบของภาพประกอบมีความหลากหลายมาก สิ่งที่สำคัญของการวาดภาพประกอบ คือ การใช้ภาพสื่อความหมาย และความรู้สึก รวมถึงอารมณ์ต่าง ๆ ให้ปรากฏออกมาสู่ภาพที่วาด ซึ่งถือเป็นหัวใจหลักของการสร้างสรรค์งานภาพประกอบ รวมทั้งศิลปะประเภททัศนศิลป์ ศิลปินภาพประกอบของไทยที่มีชื่อเสียงหลายท่าน เช่น เหม เวชกร ,เฉลิม นาคีรักษ์ ,เป๊ยกโปสเตอร์ ,ปยุต เงากระจ่าง ,จักรพันธ์ โปษยกฤต ,เกริก ยุ้นพันธ์ ,ชัย ราชวัตร ,ม.ล.จิราธร จิระประวัติ เป็นต้น ทั้งหมดล้วนแต่มีทักษะฝีมือ รวมถึงประสบการณ์ในการวาดภาพประกอบรวมทั้งงานศิลปะประเภทอื่น ๆ โดยเป็นที่ยอมรับมีผลงานปรากฏให้เห็นอยู่ทั่วไป และผสมผสานแนวคิดทฤษฎีตามหลักการทัศนศิลป์เพื่อช่วยส่งเสริมการรับรู้(Perception) ทางสุนทรีย์ผ่าน การสร้างสรรค์ผลงาน (Sunthornchot, 2011)

Figure 2 ขั้นตอนการเตรียมทำแบบร่างในการสร้างสรรค์การวาดภาพด้วยทรายสี ผลงานชุด
“สมเด็จพระเจ้าตากสิน มหาราช,วีรบุรุษ 2 แผ่นดิน”

Source : Leerasiri (2024)

การพัฒนารูปแบบผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี เวลา 8 นาที ผลงานชุด
“สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช,วีรบุรุษ2แผ่นดิน” ขั้นตอนในการพัฒนาแบบมีดังนี้ 1. แบบสังเกต
(observation) โดยการศึกษารวบรวมข้อมูลกระบวนการสร้างสรรค์รูปแบบ ผลงานศิลปะวาดภาพด้วยทราย
สี วิธีการ ดำเนินการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะวาดภาพด้วยทรายสี ผ่านทางสารสนเทศอินเทอร์เน็ต และ
บทความวิจัยลงวารสาร รวมทั้งใช้ข้อมูลจากการลงพื้นที่เก็บภาพจากการสำรวจภาคสนามในอดีตบางส่วน
2. แบบสัมภาษณ์(interview schedule) โดยกำหนดกรอบไว้ที่การศึกษาบันทึก ข้อความ บทสัมภาษณ์
บุคคลที่มีผลงานที่ได้รับการเผยแพร่ผลงานเกี่ยวกับด้านศิลปะวาดภาพด้วยทรายสีไม่น้อยกว่า 10 ครั้ง และ
เป็นที่ยอมรับ ผ่านทางสารสนเทศอินเทอร์เน็ต และบทความวิจัยลงวารสาร

โดยนำแนวคิดมาถ่ายทอดออกมาเป็นภาพร่าง 2 มิติ และพัฒนาเป็นภาพเค้าภาพที่ระบุการลำดับ
ฉากเล่าเรื่อง หรือ กระดานเรื่องราว (Storyboard) ทดสอบวาดซ่อมเพื่อทำการคลี่คลาย ปรับปรุง แก้ไข และ
ค้นหารูปแบบที่สามารถแสดงออกถึง ความเชื่อมโยงเรื่องเล่าขององค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือ
พระเจ้ากรุงธนบุรี ความศรัทธาที่มีต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ด้วยการนำรูปแบบภาพตัวแทนใน
ลักษณะต่าง ๆ ที่พบเห็นได้ ตามสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับ ตำนาน เรื่องเล่าขององค์สมเด็จพระเจ้าตาก
สินมหาราช มาสร้างสรรค์ใหม่ผสมความคิดของผู้วิจัยจนได้ลักษณะเฉพาะที่แปลกใหม่ แต่ยังรักษาเค้าเดิม
อันมีส่วนสำคัญ ๆ ของรูปลักษณะเดิมที่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ต่าง ๆ ที่ได้ทำการศึกษาไว้ด้วย จากนั้นจึงเริ่มทำ
การวาดภาพด้วยทรายสีผลงานจริงต่อไป

รูปแบบวิธีการสร้างสรรค์ ผู้วิจัยสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี โดยอาศัยการสร้าง
รูปร่างและรูปทรงที่ประสานกันจนเกิดเป็นมิติ ปริมาตร ผสมผสานการใช้หลักการจัดภาพ ที่มี
ความหลากหลายของรูปแบบมีความต่อเนื่องลักษณะเคลื่อนไหวไม่หยุดนิ่ง และจินตนาการฉากต่าง ๆ
จากแรงบันดาลใจ เชื่อมโยงรูปทรง น้ำหนัก และพื้นผิว ให้เกิดความกลมกลืนเป็นเอกภาพในผลงาน
เพื่อให้เกิดการรับรู้ (Perception) ข้อมูลที่ได้จากความรู้สึกสัมผัส (Sensation) ซึ่งเป็นข้อมูลดิบ (Raw Data)
จากประสาทสัมผัสทั้ง5 อันประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และกายสัมผัสมาจำแนก แยกแยะ คัดเลือก

วิเคราะห์ด้วยกระบวนการทางงานของสมอง แล้วแปลสิ่งที่ได้ออกเป็นสิ่งที่หนึ่งสิ่งใดที่มีความหมายเพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ต่อไป (Thaveesin 2002)

รูปร่างรูปทรง ผู้วิจัยสร้างสรรค์รูปบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ ช่วงเวลาต่าง ๆ เชื่อมโยงเรื่องเล่าขององค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช หรือ พระเจ้ากรุงธนบุรี ในลักษณะขององค์วีรบุรุษไทย สร้างมโนภาพพระองค์ในลักษณะมนุษย์ปุถุชน มีอัตลักษณ์เชื้อชาติจีน ที่แสดงออกในพระพักตร์ คนจีนที่อพยพมาอยู่ประเทศไทย สามารถจำแนกรูปแบบออกเป็น 3 ประเภทหลัก

รูปแบบที่ 1 คือ กลุ่มภาพบุคคล ประกอบด้วย บิดาและมารดาพระเจ้าตากสิน พระบรมรูปสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระเชียงเงินในเครื่องแต่งกายแบบทหารเอก หลวงพรหมเสนาในเครื่องแต่งกายแบบทหารเอก หลวงพิชัยอาสาในเครื่องแต่งกายแบบทหารเอก หลวงราชเสน่หาในเครื่องแต่งกายแบบทหารเอก ทหารอาสาชาวจีน ทหารพม่า

รูปแบบที่ 2 คือ ภาพสถานที่ แผนที่ ประกอบด้วย อ่าวจันทลิน ชุมชนชาวจีน มณฑลทวายตั้งเมืองจันทบุรี เกาะอยุธยา เมืองท่าซัวเถา ท้องพระโรงกรุงธนบุรี

รูปแบบที่ 3 คือ ภาพเหตุการณ์ ประกอบด้วย การอพยพของชาวจีนทางเรือสำเภา กองเรือรบการเสียกรุงครั้งที่ 2 การรบกู้เอกราช ณ ค่ายโพธิ์สามต้น

รวมถึง การใช้ทัศนธาตุทางศิลปะ อาทิ เส้น สี รูปร่าง รูปทรง น้ำหนัก ประกอบกับทฤษฎีหลักการจัดองค์ประกอบศิลป์ อาทิ ความกลมกลืน เอกภาพ ความสมดุล จุดเด่น ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้มาทั้งหมดพัฒนาออกแบบเพื่อนำไปสร้างเป็นผลงาน และปรับปรุงให้เหมาะสมกับการสร้างสรรค์ในครั้งนี้

2. ขั้นตอนการอุปกรณ์ พบว่า สื่อในการสร้างสรรค์ผลงาน อันได้แก่ ทรายสี อุปกรณ์บันทึกภาพ กล้องไฟหรือตู้ไฟ และเครื่องมือวาดภาพ ทั้งหมดคือ สิ่งจำเป็นของการวาดภาพด้วยทรายสี สอดคล้องกับ พิระพงษ์กุลพิศาล ที่พบว่า “สื่อ” มีความหมายลึกซึ้งกว่าคำว่า “วัสดุศิลปะ” ปัจจุบันจึงนิยมใช้คำว่า “สื่อ” แทนสิ่งของหรือวัตถุที่นำมาใช้สร้าง และปรากฏเป็นตัวผลงานศิลปะ สื่อจะบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงจุดยืน และจุดเปลี่ยนพร้อม ๆ กันอย่างมีพลัง รวมทั้งสื่อยังหมายถึง สิ่งที่ศิลปินนำมาใช้แสดงออกทางเนื้อหา และความรู้สึกภายในของตนเอง การใช้สื่อได้บรรลุเป้าหมายเป็นชัยชนะของศิลปินอย่างแท้จริง ด้วยเหตุนี้สื่อจึงกินความหมายรวมถึงตัวผลงานศิลปะทั้งชิ้นอีกด้วย สอดคล้องกับ สมพร รอดบุญ พบว่า นิยามคำในพจนานุกรมภาษาอังกฤษได้ใช้คำจำกัดความของคำว่า Media หรือ สื่อ นั้นสามารถแยก ออกเป็น 2 ความหมายคือ วัสดุที่เป็นสื่อความหมายในการแสดงออกในงานศิลปะ และอีกความหมายก็คือ กรรมวิธีหรือวิธีการในการสร้างสรรค์ที่รวมถึงวิธีการสื่อสมัยใหม่ที่อาจเป็นเสียง แสง และภาพ จากระบบ เทคโนโลยีสารสนเทศที่มีบทบาทในยุคปัจจุบัน โดยอุปกรณ์ และ กระบวนการปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานวาดภาพด้วยทรายสีนั้น เข้าข่าย “สื่อผสม” เพราะมีการผสมสื่อที่แตกต่างกันเหล่านั้นอย่างน้อย 2 สื่อขึ้นไป แต่ถ้าวินิจฉัยการผสมกันระหว่างเทคนิคในสื่อเดียวกัน เช่น จิตรกรรมที่มีการใช้เทคนิคสีน้ำผสมกับการเขียนภาพในบางส่วนด้วยสีน้ำมันและสีฝุ่น ก็ควรจะถือว่าเป็น “เทคนิคผสม” มากกว่า “สื่อผสม”

ทราย คือ สิ่งสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะด้วยทรายสี การคัดสรรค้นหาทรายจากแหล่งต่าง ๆ ทั้งจากธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และสถานที่จัดจำหน่ายวัสดุ จากนั้นจึงเริ่มทดสอบทดลองใช้งานเพื่อเกิดความเข้าใจ ความคุ้นชินและปรับแต่ง เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ ซึ่งทรายที่ใช้ในการทำงานวาดทรายนั้น ผู้สร้างสรรค์แต่ละคนรวมทั้งผู้วิจัย สามารถค้นหา ดัดแปลง ปรับปรุง ทดสอบ จากแหล่งกำเนิดหรือแหล่งที่มาอันแตกต่างกันได้ไม่มีกฎตายตัว ว่าควรเป็นทรายชนิดหรือแหล่งใดเฉพาะที่ใดที่หนึ่ง สำหรับผู้วิจัยเลือกใช้ทรายสีสำเร็จรูปจากร้านจำหน่ายอุปกรณ์ตกแต่งตู้ปลา เป็นวัสดุที่ถูกเลือกเพื่อนำมาใช้ทดสอบฝึกฝนทดลอง จากการค้นคว้าทำให้พบว่า สามารถใช้ได้ดี และทรายนั้นมีการคัดขนาด (sorting) สม่ำเสมอ

ผ่านการกำจัดสิ่งสกปรกออกจากตัวทราย กรรมวิธีในการคัดแยกสิ่งสกปรกออก ทำให้ทรายมีความสะอาด อีกทั้งมีสีให้ใช้หลากหลาย และสีมีความสดสม่ำเสมอ จากนั้นนำไปบรรจุลงในภาชนะที่มีฝาปิดสนิทเพื่อป้องกัน ฝุ่นและสิ่งปนเปื้อนต่าง ๆ รวมทั้งผู้วิจัยได้ทดลองนำมาใช้การสร้างสรรค์วาดทรายมาแล้วหลายครั้ง ในช่วงที่ผ่านซึ่งปรากฏว่า ได้ผลงานออกมาเป็นที่น่าพอใจอย่างยิ่ง สอดคล้องกับ สมพงษ์ สิริศิริ ที่พบว่า ในปัจจุบันการใช้ทรายเป็นสื่อในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ นั้นมีอยู่อย่างกว้างขวางและหลากหลายรูปแบบอย่าง “ทราย” ถูกนำมาเป็นสื่อในกิจกรรมทางศิลปะอาทิ "เทคนิคเขียนทราย" เพื่อผ่อนคลายความเครียด เพราะ “ทราย” นั้นมีสีสัน สดใส สะดุดตา ให้ความรู้สึกที่นุ่มนวล ละเอียดย่อน เมื่อได้สัมผัสทำให้เกิดมีความสุข ความอิสระ ทำให้จิตใจที่สงบ ร่มเย็นลง และยังปลดปล่อยจินตนาการ ความคิดในใจ รวมทั้งระบายความเครียดหรือปลดปล่อยอะไรบางอย่างที่อยู่ข้างใน นั่นคือ การบำบัดจิตใจทำให้จิตใจสงบมีความสุข และได้ผ่อนคลายบำบัดไปในตัว

อุปกรณ์บันทึกภาพ หรือ กล้องเหนือศีรษะไฟ เป็นอีกหนึ่งหัวใจที่ขาดไม่ได้ เพราะโดยส่วนใหญ่กระบวนการในการจัดเก็บ หรือบันทึกผลงานเอาไว้หลังจากที่ทำงานเสร็จ จึงมักเก็บไว้ในรูปแบบของไฟล์ภาพเคลื่อนไหวในลักษณะเดียวกับวิดีโอ ภาพยนตร์ หรือผลงานอะนิเมชัน หลอดไฟ ที่นิยมติดตั้งไว้ในตำแหน่งเหนือศีรษะ เพื่อบันทึกภาพที่เกิดขึ้นตลอดระยะเวลาที่สร้างสรรค์ผลงานไปพร้อม ๆ กัน ขนาดหรือระบบของกล้องขึ้นอยู่กับความต้องการ คุณภาพของผลงาน และพื้นที่การนำเสนอผลงานที่อาจจะมิชนิดหรือระบบสัญญาณที่แตกต่างกันไปตามลักษณะของพื้นที่ เช่น เอเชีย ยุโรป หรือ อเมริกา เป็นต้น ตัวยึดกล้อง ผู้วิจัยเลือกการยึดกล้องจากด้านข้างด้วยอุปกรณ์สำหรับยึดกล้องถ่ายภาพที่เรียกว่า บุมแอสตัน ระยะห่างความสูงระหว่างกล้องกับตู้ทรายนั้น สายส่งสัญญาณที่เชื่อมต่อระหว่างกล้องวิดีโอเพื่อส่งสัญญาณ เป็นสาย HDMI ความละเอียดของสัญญาณคือ 4K สอดคล้องกับ Phani Tetali ที่พบว่า รูปแบบศิลปะวาดทราย และภาพเคลื่อนไหวทราย ศิลปินนั้นอาศัยการใช้เพียงมือ นิ้วหรืออุปกรณ์เพียงเล็กน้อยอย่างเช่น พู่กัน หรือไม้ขนาดเล็ก ในการสร้างรูปร่างจากทรายบนโต๊ะ กล้อง หรือตู้ไฟ เพื่อให้ทรายปรากฏกลายเป็นรูปร่างรูปทรง 2 มิติบนโต๊ะ กล้อง หรือตู้ไฟที่เปรียบเหมือนกระดานหรือผืนผ้าใบ

กล่องไฟหรือตู้ไฟ ที่ใช้สำหรับการฝึกทราย และการสร้างสรรค์ผลงานวาดภาพด้วยทรายสี ซึ่งผู้วิจัยใช้ในการสร้างสรรค์เป็นวัสดุที่ทำด้วยไม้ และหุ้มผิวด้านนอกด้วยฟอ์เมกา มีกระจกตัดแสงทำหน้าที่เป็นพื้นที่สำหรับใช้วาดภาพด้วยทราย ขนาดควรมีความหนา 5 มม. มีลักษณะที่กึ่งโปร่งใส สามารถให้แสงไฟด้านล่างส่องผ่านเกิดความสว่าง รวมทั้งต้องสามารถกระจายแสงที่มาจากภายในกล่อง หรือ สร้างพื้นที่สีขาว (แสงกึ่งโปร่งใส) แสงที่ส่องผ่านกระจกสำหรับการวาดนั้น ใช้เป็นสีขาวสาเหตุเพราะ เมื่อแสงที่ทำให้เกิดภาพที่มากจากน้ำหนัที่ตัดกันของแสงสีขาว น้ำหนักสีที่แท้จริงของภาพที่สร้างขึ้นนั้น จะปรากฏให้เห็นอย่างชัดเจนเมื่ออยู่บนพื้นสีขาวมีความคมชัดในแสงสีขาว สอดคล้องกับ Eric Roberts ที่พบว่า ศิลปะวาดทราย คือ การใช้ทรายเพื่อสร้างแอนิเมชันในศิลปะการแสดง ศิลปินสร้างชุดภาพโดยใช้ทราย ซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำได้โดยการใช้ทรายลงบนพื้นผิวที่แสงสามารถส่องผ่านได้ ใช้ทรายสร้างสรรค์ภาพด้วยการวาดเส้น และภาพต่าง ๆ ด้วยมือ ศิลปินมักจะใช้เครื่องฉายเหนือศีรษะ หรือ ไฟที่บ็อกซ์ช่วย (คล้ายกับที่ช่างภาพใช้ในการดูภาพยนตร์โปร่งแสง) ทรายจะถูกย้ายบนแผ่นกระจกที่มีแสงด้านล่างหรือแสงด้านหน้าเพื่อสร้างภาพออกมาที่ละเฟรม

Figure 3 ภาพเครื่องมืออุปกรณ์ที่ใช้ในการสร้างสรรค์การวาดภาพด้วยทรายสี ผลงานชุด
“สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช,วีรบุรุษ2แผ่นดิน”

Source : Leerasiri (2024)

3. ขั้นตอนปฏิบัติการสร้างสรรค์ผลงานประติมากรรมทราย

สำหรับขั้นตอนในการวาดภาพด้วยทรายสี ผลงานชุด “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช,วีรบุรุษ2แผ่นดิน” ต้องอาศัยความเป็นเอกภาพ รวมถึงความกลมกลืนที่เป็นหนึ่งเดียวกันในแต่ละเฟรม แต่ละภาพ แต่ละนาที่ ที่เชื่อมต่อเรียงร้อยประสานกันที่ลงตัวเป็นอย่างมาก ซึ่งนั่นคือความพิเศษ เป็นคุณลักษณะเฉพาะที่ส่งเสริมความซาบซึ้งทางศิลปะบรรยากาศทางอารมณ์ และเนื้อหาที่ถ่ายทอดเพื่อสื่อสารต่อผู้ชม ผ่านภาพตัวแทนโดยใช้รูปแบบของศิลปะ

การวิเคราะห์รูปทรง สัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในผลงาน พบว่า 1. รูปแผนที่ ใช้ในการเล่าเรื่อง ประวัติการเดินทางอพยพของชาวจีน เพื่อนำเสนอข้อมูลที่มาของชาวจีนแต่จิว อ่าวจิงหลิน เมื่อครั้งอพยพมาไทยในระยะแรก รวมถึงถึงครอบครัวของแต้สิน (ตากสิน) ผ่านการใช้ภาพแผนที่ 2. รูปทรงขนมแข่ง, ฟัก ใช้ในการเล่าเรื่อง การเดินทางอพยพของบรรพบุรุษชาวจีนโพ้นทะเล การเดินทางใช้เวลาประมาณเดือนครึ่งจึงถึง คนที่ออกทะเลมักจะนั่งขนมแข่งติดตัวไปเป็นเสบียงระหว่างทาง เพราะว่าขนมแข่งทำจากข้าวเหนียว เก็บได้นานและอยู่ท้อง นอกจากนี้ก็ยังนำฟักเขียวไปด้วย เพราะมีประโยชน์หลายอย่าง ต้มน้ำแกงดื่มแทนน้ำก็ได้ และเมื่อเรือแตกก็ใช้แทนห่วงชูชีพ 3. รูปทรงเรือสำเภาหัวแดง เมืองชัวเถา และเมืองท่าชัวเถา ใช้ในการเล่าเรื่อง ถิ่นฐานบ้านเกิดของชาวจีนโพ้นทะเลบรรพบุรุษของพระเจ้าตากสิน ซึ่งเป็นเมืองท่าชายฝั่งตะวันออกของจีน ตั้งอยู่ในมณฑลกว่างตุง ถิ่นฐานมาตุภูมิของชาวจีนโพ้นทะเลจำนวนมาก ทั้งชาวจีนแต่จิว ชาวจีนแค และชาวจีนกว่างตุง โดยเฉพาะชาวจีนแต่จิวซึ่งเป็นกลุ่มชาวจีนที่มีจำนวนมากที่สุดในประเทศไทย 4. รูปทรงอนุสาวรีย์พระเจ้าตาก ใช้ในการเล่าเรื่อง การสร้างสัญลักษณ์ตัวแทนเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติ และเป็นอนุสรณ์แห่งความจงรักภักดีต่อวีรบุรุษของชาติ ที่มีมาตั้งแต่โบราณกาลในโลกตะวันตก ในประเทศไทยเริ่มขึ้นครั้งแรกด้วยการรับอิทธิพลจากตะวันตกในสมัยรัชกาลที่ 5 5. รูปพระบรมสาทิสลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ ใช้ถ่ายทอด คติการสร้างรูปเคารพ ได้แก่ คติเทวราชา สะท้อนสถานะของกษัตริย์ซึ่งทรงเป็น ‘สมมติเทพ’ ความสำคัญของการสร้าง ‘รูปเคารพ’ (icon – sacred image) เพื่อเป็น ‘รูปตัวแทน/ภาพแทน’ (representation) ในอดีตการทำภาพเหมือนบุคคลที่มีชีวิตอยู่ยังเป็นสิ่งต้องห้าม และความปรารถนาในภาพเหมือนที่มีความเหมือน (likeness) กันกับตัวแบบ ตลอดจนทักษะฝีมือที่จะสร้างงานที่บรรลุความปรารถนานั้นได้ยังไม่เกิดขึ้น แม้จะมีลักษณะ ‘ไม่เหมือนจริง’ แต่สามารถทำหน้าที่ร่วมกับกลไกอื่น ๆ ของสังคมในการประกอบสร้าง และคำขูความชอบธรรมในอำนาจของชนชั้นปกครอง ถึงจะไม่เหมือนจริงเมื่อมองด้วยสายตา แต่สิ่งที่ศิลปกรรมนั้นสถาปนาเป็นจริงภายในจิตใจ (Namkaew, 2013)

Figure 4 ภาพขั้นตอนในการวาดภาพด้วยทรายสี ผลงานชุด ผลงานชุด
“สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, วีรบุรุษ2แผ่นดิน”

Source : Leerasiri (2024)

4. **ชั้นจัดแสดงผลงานวาดภาพด้วยทรายสี** เมื่อผลงานได้จัดแสดงพบว่า สามารถถ่ายทอดเนื้อหาที่ใช้ในการสร้างสรรค์ ตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการ สามารถถ่ายทอดเรื่องราว เรื่องเล่าขององค์สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช สร้างเข้าใจและตระหนักเห็นถึงต้นธารจีนสยาม ทรงเป็นที่เคารพบูชาอย่างยิ่ง โดยเฉพาะจากคนไทยเชื้อสายจีน เป็นวีรบุรุษของประเทศ ด้วยพระราชกรณียกิจ พระอัจฉริยภาพในด้านต่าง ๆ รวมทั้ง ทรงรวบรวมผู้คนกอบกู้เอกราช, ทรงฟื้นฟูเศรษฐกิจและศิลปวัฒนธรรม, ทรงฟื้นฟูพุทธศาสนา-ชำระพระไตรปิฎก, ทรงฟื้นฟูศิลปวัฒนธรรมส่งอิทธิพลต่อให้รัชสมัยรัตนโกสินทร์ และ ฯลฯ ที่ทรงอุทิศพระวรกายเพื่อราษฎรและพสกนิกรของพระองค์

การศึกษาการถ่ายทอดเรื่องราวทางศิลปะ ผู้วิจัยพบว่า ได้ผลตอบรับจากผู้ชมเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่ง เพราะถึงแม้ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นมาใหม่ แต่ยังคงคุณลักษณะอันสำคัญต่าง ๆ ของสัญลักษณ์ที่นำเสนอผ่านรูปทรงทางศิลปะ จากการสำรวจและรวบรวมแหล่งข้อมูลในการศึกษา อาทิ ผลงานประติมากรรม ภาพวาดจิตรกรรม ภาพประกอบวรรณคดี ลวดลาย รูปทรงรูปร่างในงานศิลปะประเพณี ที่สามารถเชื่อมโยงกับประสบการณ์ ผ่านการพบเห็นผลงานในสถานที่ต่าง ๆ ตามประวัติศาสตร์ สอดคล้องกับ คำจรัส พงษ์ ได้อ้างถึง เชลูด นิมเสมอ ที่กล่าวถึง ศิลปะคือประสบการณ์ (Art as Experience) ตามความเห็นของ จอห์น ดิวอี้ (John Dewey) นักปรัชญาชาวอเมริกัน พบว่า ศิลปะ คือ ประสบการณ์ และประสบการณ์ คือ การมีชีวิตที่สัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม การมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทำให้เรามีความคิด และอารมณ์ซึ่งเป็นประสบการณ์ เรามีประสบการณ์มากมายในชีวิตประจำวัน บางครั้งเรามีประสบการณ์ที่สำคัญน่าพอใจเป็นพิเศษ เราจะจำประสบการณ์นั้นได้อย่างฝังใจ แบบนี้เรียกว่าประสบการณ์แท้ ประสบการณ์แท่นั้นมีระเบียบ มีเอกภาพ ทุกส่วนทุกตอนมีความหมาย มีความสำคัญ มีอารมณ์ที่เด่นชัด มีโครงสร้างตลอดทั่วประสบการณ์นั้น เช่น ความกดดัน ความอ่อนหวานนุ่มนวล และความกลัว เอกภาพของประสบการณ์เหมือนเอกภาพของศิลปะมีความกลมกลืน และมีระเบียบ ประสบการณ์ที่ได้จากศิลปะเป็นประสบการณ์แท้ เป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ ซึ่งมีรูปทรง มีความหมาย มีอารมณ์ เรารู้สึกในรูปทรงในองค์ประกอบที่เข้มข้นกว่าประสบการณ์ในชีวิตจริง ศิลปะแสดงแก่นแท้ของประสบการณ์ได้ถึงที่สุดและฝังตัวอยู่นาน มีความสุขเมื่อระลึกถึง เสริมกำลังให้แก่ประสบการณ์อื่น ๆ ที่จะประสบต่อไปในชีวิต ประสบการณ์ของศิลปินมีความน่าสนใจเป็นพิเศษ เขาสัมผัสชีวิตและเหตุการณ์ด้วยความตื่นตันทื่นเห็นเป็นเรื่องราวจึงสามารถสื่อ

ประสบการณ์นั้นแก่ผู้อื่นได้ เขาได้รับมาจากสิ่งแวดล้อมแล้วถ่ายทอดเป็นประสบการณ์ทางสุนทรียภาพ แก่ผู้อื่นด้วยงานศิลปะ ศิลปะเป็นประสบการณ์พิเศษที่มีพื้นฐานจากชีวิตธรรมดา ศิลปินที่มีประสบการณ์แท้ ในชีวิตมาก จะทำงานศิลปะได้ดี ผู้ดูที่มีประสบการณ์ในชีวิตมาก ก็รับสัมผัสจากงานศิลปะได้มากและลึกซึ้ง จุดหมายของศิลปะในทัศนะของจอห์น ดิวอี้ ก็คือ การให้ประสบการณ์ทางสุนทรียภาพแก่ผู้ดู

การศึกษาแนวความคิดและรูปแบบ ผู้วิจัยพบว่า ผลงานศิลปะที่ดีย่อมต้องสามารถสื่อสารเรื่องราว และจุดประสงค์ ให้ปรากฏแก่ผู้ชมได้ ซึ่งย่อมเกิดจาก ทักษะ ฝีมือ รูปแบบ กระบวนการ ทางศิลปะที่สอดคล้อง กับ แนวคิดและจุดประสงค์ในการสร้างสรรค์ รวมทั้งยุคสมัย ซึ่งต้องอาศัย การแสดงออกด้วยภาพ (Visual Narrative) ตามแบบแผนที่ยึดถือกันมาก่อนจะมีการเปลี่ยนแปลงแนวคิด และการแสดงออกในงาน ศิลปะในศตวรรษที่ 19 การใช้ผลงานศิลปะเป็นเครื่องในการถ่ายทอด หรือ ใช้เล่าเรื่องผ่านประสบการณ์ทาง ผัสสะที่มีอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ที่สามารถรับรู้ และเข้าใจสิ่งต่าง ๆ ได้จากสิ่งที่ตามองเห็น ผู้วิจัยจึงให้ ความสำคัญการใช้รูปแบบต่าง ๆ ที่เชื่อมโยงประสบการณ์ทางการรับรู้จากการเห็น ด้วยการใช้ลักษณะศิลปะ ภาพประกอบการเล่าเรื่อง ซึ่งพบว่าได้ผลลัพธ์ที่ดี สอดคล้องกับ รุ่งนภา สุวรรณศรี ที่พบว่า ภาพประกอบ คือ การสื่อความแทนคำพูด การสร้างสรรค์นั้นต้องอาศัย แนวคิด กระบวนการ เทคนิค มีความเข้าใจในเทคนิค การสร้างสรรค์ศิลปะ ร่วมกับการทดลองวิธีการรวมถึงเทคโนโลยีใหม่ ๆ จนสามารถเลือกวิธีการสร้างสรรค์ได้ อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับเรื่องราว เพื่อให้ได้ภาพประกอบที่สื่อความหมายได้อย่างแจ่มชัด และสอดคล้อง กับ พิระพงษ์ กุลพิศาล ที่พบว่า จินตนาการสร้างสรรค์ เกิดจากคำสองคำผสมกัน คือ คำว่า “จินตนาการ” กับ คำว่า “สร้างสรรค์” จินตนาการ คือ การคิดรวบรวมภาพต่าง ๆ ในความรู้สึกที่เคยประสบมาแล้วในอดีต ให้เป็นภาพใหม่ สร้างสรรค์ คือ การทำสิ่งใหม่ที่ไม่เหมือนของใคร ดังนั้นโดยสรุปจินตนาการสร้างสรรค์จึง หมายถึงการนำภาพในความรู้สึกมาสร้างเป็นสิ่งใหม่นั้นเอง

การศึกษาในด้านสื่อวัสดุ “ทราย” ผู้วิจัยพบว่า ทรายในประเทศไทยนั้น เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ โดยการแปรรูป หรือ การเกาะเกาะแบ่งส่วนมาจากหิน และกรวด ทรายที่ขุดได้บนพื้นดินเรียกว่า “ทรายบก” ส่วนที่เกิดจากลำธารแม่น้ำ เรียกว่า “ทรายแม่น้ำ” ที่เกิดจากทะเลเรียกว่า “ทรายนํ้าเค็ม” แหล่งทรายใน ประเทศไทยทรายที่ใช้ในการก่อสร้างทั่ว ๆ ไป มีทั้งสายบกและทรายแม่น้ำ เม็ดทรายบกจะมีขนาดเม็ดที่ เละเอียดกว่าทรายแม่น้ำแต่สกปรกกว่า จังหวัดพระนครศรีอยุธยาเป็นแหล่งทรายที่ขุดแล้วส่งมาจำหน่ายใน กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่แหล่งทรายก่อสร้างจะมีอยู่ตามบริเวณทางน้ำใหญ่ นอกจากนี้แหล่งทรายภาคกลาง ยังมีบริเวณที่ราบลุ่มที่มีแหล่งทรายอยู่ในส่วนภาคกลางตอนล่าง ในส่วนของภาคตะวันตกมีสายน้ำจังหวัด เพชรบุรี ประจวบคีรีขันธ์ และสายน้ำอื่น ๆ ส่วนทางภาคใต้มีทั้งฝั่งตะวันออกและตะวันตกก็มีแหล่งทราย แม่น้ำต่าง ๆ เช่นกัน ในมิติของสังคมวัฒนธรรม ประเพณีของไทยนั้นมีความเกี่ยวข้องกับทรายมาอย่างช้านาน อาทิ การขนทรายเข้าวัดเพื่อก่อพระเจดีย์ทราย ที่แฝงคติความเชื่อในการดำรงชีวิตผ่านประเพณีไทย ช่วงเทศกาลวันสงกรานต์ ศิลปะที่ใช้ “ทราย” เป็นสื่อในการสร้างสรรค์นั้น พบว่า การวาดทรายลักษณะภาพ จิตรกรรมทราย หรือ ภาพวาดทราย (Sandpainting) พบว่า เป็นศิลปะของการวาดทรายชนิดหนึ่ง ที่มีสี และ ผงเม็ดสีจากแร่ธาตุหรือคริสตัล หรือ เม็ดสีจากแหล่งธรรมชาติ หรือ สารสังเคราะห์อื่น ๆ ลงบนพื้นผิว เพื่อวาด ภาพด้วยทรายแบบคงที่ หรือ ไม่ยึดติด ภาพวาดทรายนั้นมีประวัติศาสตร์ทางวัฒนธรรมที่มีมายาวนานในกลุ่ม สังคมต่าง ๆ ทั่วโลก และมักเป็นภาพวาดชั่วคราวในพิธีกรรมที่เตรียมไว้สำหรับพิธีกรรมทางศาสนา หรือ การรักษา อาทิ ภาพวาดทรายของชนพื้นเมืองอเมริกันทางตะวันตกเฉียงใต้ (ที่มีชื่อเสียงที่สุดคือ ชาวนาวาโฮ รู้จักกันในชื่อ Diné) ภาพวาดทรายพื้นเมืองของออสเตรเลีย หมายถึง ศิลปะพื้นเมืองของออสเตรเลีย มีประวัติศาสตร์ยาวนานกว่า 30,000 ปี และมีประเพณีและรูปแบบพื้นเมืองที่หลากหลาย เรียกว่า ศิลปะ ของชาวอะบอริจิน ภาพวาดทรายทิเบต หมายถึงศิลปะที่เรียกว่า Mandala ซึ่งเป็นภาพวาดทราย

ของชาวทิเบต ในทิเบตเรียกว่า dul-tson-kyil-khor (มันดาลาแห่งผิงสี) เป็นการโรยทรายไว้บนโต๊ะแบนขนาดใหญ่อย่างระมัดระวัง ขั้นตอนการสร้างใช้เวลาหลายวัน และแมนดาลาจะถูกทำลายหลังจากสร้างเสร็จไม่นานเป็นต้น

ดังนั้น จากการศึกษาวิจัยครั้งนี้พบว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตั้งเป้าหมายไว้อย่างดี ในด้านการเผยแพร่การสร้างผลการรับรู้ในวงกว้าง ผู้วิจัยได้เผยแพร่ผลงานการวาดภาพด้วยทรายสี ในพื้นที่สังคมออนไลน์ อีกครั้งในช่วงหลังเวลาที่แสดง ทำให้เพิ่มจำนวนการรับรู้ และการเข้าถึงผลงานเพิ่มขึ้นมากยิ่งขึ้นไปอีก มีการแสดงความคิดเห็นจากผู้เข้าชมอันเป็นเหมือนการถูกประเมินผลงานโดยผู้ชมอย่างเป็นรูปธรรม น่าเชื่อถือ ผลปรากฏว่า ส่วนใหญ่ทั้งหมดให้การชื่นชมและตอบรับเป็นอย่างดี รวมทั้งเป็น Soft Power สอดคล้องกับ บุชร บินสัน ที่พบว่า Joseph Nye ได้กล่าวถึงเสาหลักสามประการของ Soft Power ซึ่งได้แก่ ค่านิยมทางการเมือง วัฒนธรรม และนโยบายต่างประเทศ วัฒนธรรมทางศิลปะสะท้อนถึงอารมณ ค่านิยม และความคิดเห็นของศิลปินดังที่ปรากฏออกมาในภาพวาด การแสดง ดนตรี ฯลฯ ศิลปะเป็นช่องทางการสื่อสารหลายชั้นที่เข้าถึง และเชื่อมโยงผู้คนในหลาย ๆ ด้าน ซึ่งเป็นผลดีต่อวงการศิลปะ และก่อให้เกิดกระแสทางสังคมในทางที่ดียิ่งขึ้น รวมทั้งช่วยสร้างมูลค่าทางเศรษฐกิจ และคุณค่าทางสังคม จากข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้เป็นหลักฐานและเครื่องมือตรวจสอบ ประเมินที่สะท้อนเป็นอย่างดี ถึงองค์ความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ความเป็นมืออาชีพ ความรู้และความเข้าใจอย่างสูงในศิลปะการวาดภาพด้วยทรายสี ที่ผู้วิจัยมี จนสามารถวางแผน จัดการ และควบคุม แก้ปัญหาต่าง ๆ จนสามารถทำให้ผลงานการวาดภาพด้วยทรายสี นั้น เสร็จสมบูรณ์ และสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

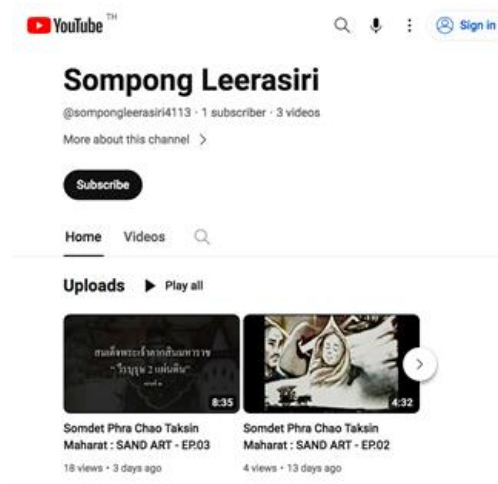

Figure 5 ภาพผลงานชุด “สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, ธีรบุรุษ 2 แผ่นดิน” เพื่อนำไปเผยแพร่ผลงาน
Source : Leerasiri (2024)

8. ข้อเสนอแนะงานวิจัย (Research Suggestion)

8.1 ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

8.1.1 ต้องมีการส่งเสริมและศึกษา พัฒนา เผยแพร่ ถ่ายทอดองค์ความรู้ในด้านศิลปะการวาดภาพด้วยทราย ต่อไป

8.1.2 ต้องนำองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับศิลปะการวาดภาพด้วยทราย มาใช้สร้างประโยชน์ให้กับวงการศิลปะ และการศึกษาให้กับผู้สนใจ

8.1.3 ส่งเสริมการนำองค์ความรู้และการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะการวาดภาพด้วยทรายไปประยุกต์ในงานประเภทอื่น ๆ หรือศาสตร์อื่น ๆ อาทิ ศิลปะบำบัด

8.2 ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

8.2.1 การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ศิลปะการวาดภาพด้วยทราย ควรทำต่อเนื่องและค้นหากระบวนการในการสร้างสรรค์ใหม่ ๆ และแนวทางประยุกต์ใช้กับสื่อใหม่ ๆ เพื่อให้สามารถ นำไปปรับใช้หรือประยุกต์ให้สามารถอยู่ร่วมกับสภาวะ การเปลี่ยนแปลงของยุคสมัยได้อย่างตลอดเวลา

8.2.2 การศึกษารูปแบบ กระบวนการ ความเชื่อมโยงระหว่างศาสตร์ในการถ่ายทอดและเกิดการรับรู้ในลักษณะสื่อหลายสื่อ ที่สร้างการรับรู้เรื่องราวต่าง ๆ ไปพร้อม ๆ กัน ด้วยภาพเคลื่อนไหวกับเสียงดนตรีหรือการบรรยายไปในเวลาเดียวกัน

8.2.3 การพัฒนาผลงานสร้างสรรค์ศิลปะการวาดภาพด้วยทราย ให้สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของ(Mine & Sensation) จิตใจและสัมผัสทั้ง 5 ให้มากขึ้น

8.2.4 การสนับสนุนให้มีการใช้วัสดุธรรมชาติ ที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และใช้ประโยชน์ในด้านเทคโนโลยี ควบคู่ไปกับการคำนึงถึงสุขภาพของผู้สร้างสรรค์เองด้วย ซึ่งจะทำให้การสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเกิดประโยชน์ในทุกมิติอย่างสูงสุด

9. เอกสารอ้างอิง (References)

- Athia, L. H. (1988). *The Art of Navajo Sand Paintings*. www.nytimes.com.
<https://www.nytimes.com/1988/10/02/travel/the-art-of-navajo-sand-paintings.html>
- Fisher, R. W. (1989). *Human Communication as Narration: Toward a Philosophy of Reason, Value and Action*. South Carolina: The University of South Carolina Press.
- Gold Peter. (1994). *Navajo & Tibetan sacred wisdom: the circle of the spirit. Inner Traditions/Bear*. ISBN 0-89281-411-X. Rochester, Vermont: Inner Traditions International.
- Kenyon, H. (2016). *Animating Under the Camera*. www.awn.com.
<https://www.awn.com/mag/issue3.2/3.2pages/3.2student.html>.
- Namkaew, K. (2013). *Royal Statues of Warrior Kings on Elephants and Horses*. [Bachelor of Fine Arts Thesis, Silpakorn University]. [in thai]
- Pike, B. (1989). *The Craft of Sand-painting*. The Craftsman Magazine.
- Rodboon, S. (2023). Article from the Catalogue of the 53rd National Art Exhibition.
<http://53010610036NILRAYA.BLOGSPOT.COM/2013/07/MIXED-MEDIA-50010-MIXED-MEDIA-MIXED.HTML>. [in thai]
- Sanddreamer. (2015). *Sand Painting Sharing by Singapore Sand Artist Lawrence*.
wordpress.com. <https://sanddreamer.wordpress.com/2015/06/24/sand-painting-sharing-by-singapore-sand-artist-lawrence/>.
- Sculthorpe, G. (2015). *A history of Australia's Indigenous art in 10 objects*.
www.theguardian.com.<https://www.theguardian.com/artanddesign/2015/apr/10/indigenous-australia-enduring-civilisation-british-museum-exhibition>.

- Somdee, W. (1992). *Visual Arts*. ejournals.swu.ac.th. <https://ejournals.swu.ac.th/index.php/ENEDU/article/download/6221/5851/19673> [in thai]
- Sunthornchot, P. (2011, May). “*The Art of Illustration.*” *Kullasatri*, 40(968), 174–176. [in thai]
- Suntorwiriyakul, P. (2008). *The Constructive Processes of Ideology in Thai Television Dramas during Political Crisis*. [Master’s Thesis, Chulalongkorn University]. [in thai]
- Thaveesin, S. (2002). *Educational Psychology*. (2th ed.). Bangkok: Thai Seng Printing House. [in thai]